20. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti (Fikir Akımları, Siyasi-Askerî Gelişmeler, Ekonomik ve Sosyal Hayat)

İTA.12.1.2. 20. yüzyıl başlarında Osmanlı Devleti'nin siyasi, sosyal ve ekonomik durumunu analiz eder.

HATIRLAYALIM

- Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtarmak için Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük ve Batıcılık fikir akımları savunulmuştur.
- İkinci Meşrutiyet'in ilanı (1908), 31 Mart Vakası (1909) ve Trablusgarp Savaşı (1911-1912) dönemin kaderini belirleyen gelişmelerdir.
- Mustafa Kemal Trablusgarp'ta Derne ve Tobruk'ta yerel halkı teşkilatlandırarak ilk askerî zaferlerini ve sömürgeciliğe karşı ilk mücadelesini vermiştir.

1 EŞLEŞTİRME

Görseldeki fikir akımlarını sağ sütundaki temel kurtuluş tezleriyle eşleştiriniz.

1. Osmanlıcılık	2. İslamcılık	3. Türkçülük	4. Batıcılık
Eşit Haklar Ortak Vatan	Halifelik Çatısı Ümmet	Millî Dil Kültür Temeli	Bilim Teknik Kurumlar

d 1. Osmanlıcılık
a 2. İslamcılık
b 3. Türkçülük
c 4. Batıcılık

a) Halifelik etrafında tüm dünya Müslümanlarını birleştirme politikası
b) Türk kültürünü, dilini ve millî bilincini devlete temel alma akımı
c) Devleti kurtarmak için Batı'nın bilim, teknik ve kurumlarını benimseme tezi
d) Din, dil, ırk ayrımı gözetmeksizin tüm tebaayı eşit vatandaş kabul etme fikri

2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Görseldeki 20. yüzyıl başı siyasi gelişmelerine göre yargılardan doğru olanlara D, yanlış olanlara Y işaretleyiniz.

İkinci Meşrutiyet (1908)	Uşi Antlaşması (1912)
Kanun-i Esasi yürürlükte Çok partili ilk parlamento	Trablusgarp İtalyaya kaldı

	D	Y
Mustafa Kemal Trablusgarp Savaşı'na 'Gazeteci Şerif Bey' sahte kimliğiyle katılmıştır.	✓	
Uşi Antlaşması ile Osmanlı Devleti Kuzey Afrika'daki son toprak parçasını kaybetmiştir.	✓	
İkinci Meşrutiyet'in ilanıyla Osmanlı tarihinde ilk kez tek partili sisteme geçilmiştir.		✓
31 Mart Vakası Osmanlı tarihinde rejime karşı çıkarılan ilk irticai ayaklanmadır.	✓	

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Trablusgarp Savaşı haritasında İtalya'nın işgal girişimine karşı Mustafa Kemal ve arkadaşlarının bölgeye gizlice giderek yerel halkı örgütlediği merkezler gösterilmiştir. Mustafa Kemal'in Trablusgarp'taki bu başarısı onun hangi liderlik özelliğini kanıtlar?

TRABLUSGARP SAVAŞI HAREKÂT PLANI (1911-1912)

Derne ve Tobruk	İtalyan Donanması
Mustafa Kemal & Enver Bey	Kıyı bombardımanı & 12 Ada

A) Teşkilatçılık ve vatanseverlik vasfı
B) Geleneksel savunma taktiklerine bağlılığı
C) Diplomatik tavizler vermeye yatkınlığı
D) Sömürgeci güçlerle uzlaşma arayışı

4 KISA CEVAP

Görseldeki gazetede yer alan 31 Mart Vakası'nı bastırmak üzere Selanik'ten gelen ordunun adını yazınız.

31 MART VAKASI VE HAREKET ORDUSU (1909)

Selanik uzerinden gelen Hareket Ordusu isyani bastirdi.

Komutan: Mahmut Şevket Paşa · Kurmay Başkanı: Kolağası Mustafa Kemal.

İsyanı bastıran ordu Hareket Ordusudur.

5 TABLOYU TAMAMLA

20. yüzyıl başlarında devleti kurtarmak için savunulan fikir akımlarını inceleyerek tabloyu tamamlayınız.

Fikir Akımı	Önemli Temsilcisi	Temel Savı
Osmanlıcılık	Mithat Paşa ve Namık Kemal	Eşit vatandaşlık ve ortak vatan bilinci
İslamcılık	Sultan II. Abdülhamid ve M. Akif	Halifelik çatısı altında birlik
Türkçülük	Ziya Gökalp ve Yusuf Akçura	Türk milletine dayalı millî devlet
Batıcılık	Tevfik Fikret ve Abdullah Cevdet	Batı'nın bilim ve tekniğini alma

6 SIRALAMA

Görseldeki 20. yüzyıl başı tarihsel olaylarını kronolojik olarak 1'den 4'e kadar sıralayınız.

1. Meşrutiyet	2. 31 Mart Olayı	3. Trablusgarp	4. Uşi Antlaşması
1908 İlan süreci	1909 İsyan bastırma	1911 İtalyan işgali	1912 Barış masası

1 İkinci Meşrutiyet'in ilan edilmesi (1908)
4 İtalya ile Uşi Antlaşması'nın imzalanması (1912)
2 Meşrutiyet rejimine karşı 31 Mart Ayaklanması'nın çıkması (1909)
3 İtalya'nın Osmanlı toprağı Trablusgarp'a saldırması (1911)

7 KISA CEVAP

Mustafa Kemal'in Trablusgarp'ta İtalyanlara karşı yerel milis güçleri örgütleyerek zafer kazandığı iki cepheyi yazınız.

Zafer kazandığı cepheler Derne ve Tobruk cepheleridir.

8 ŞİFRELİ KELİME

Görseldeki tarih ipuçlarından yararlanarak bulmacayı çözünüz. Turuncu anahtar kutulardaki harfleri birleştirerek Kuzey Afrika cephesini bulunuz.

TRABLUSGARP VE MEŞRUTİYET KAVRAM PANOSU

DERNE · EKONOMİ · REJİM · NAMIK · EGEMENLİK

İpuçlarını çözerek gizli Trablusgarp cephesini (5 harf) bulunuz.

Kuzey Afrika'da Mustafa Kemal'in yerel güçleri örgütlediği kıyı kenti	D E R N E
Osmanlı Devleti'nde Düyun-ı Umumiye ile dışa bağımlı hâle gelen yapı	E K O N O M İ
Devletin anayasa ve meclisle yönetildiği Meşrutiyet idare tarzı	R E J İ M
Vatan ve hürriyet şiirleriyle Genç Osmanlıları etkileyen aydın	N A M I K
Milletin kendi geleceğini tayin etme hakkı ve bağımsızlık gücü	E G E M E N L İ K

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

DERNE

9 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Trablusgarp Savaşı'nın Mustafa Kemal'in gelecekteki Millî Mücadele liderliğine katkısını açıklayınız.

Halkı örgütleme, gerilla savaşı ve sömürgecilikle mücadele deneyimi kazandırdı.

10 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Uşi Antlaşması (1912) maddelerini inceleyen bir tarihçinin Trablusgarp ve Bingazi'nin İtalya'ya bırakılmasıyla ilgili vardığı temel sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

UŞİ ANTLAŞMASI (1912) VE KUZEY AFRİKA

Trablusgarp ve Bingazi İtalyaya; 12 Ada gecici olarak Italyanlara birakildi.

Sonuç: Osmanlı Devleti Kuzey Afrikadaki son egemenlik toprağını kaybetti.

A Osmanlı Devleti Kuzey Afrika'daki son egemenlik alanını kaybetmiştir.
B İtalya Akdeniz'deki tüm askerî birliklerini geri çekmek zorunda kalmıştır.
C Trablusgarp halkı İtalyan kültürünü tamamen ve derhâl benimsemiştir.
D Osmanlı Devleti Ege adalarının tamamını kesin olarak geri almıştır.

11 EŞLEŞTİRME

Görseldeki tarihî kavramları 20. yüzyıl başı Osmanlı siyasi ve ekonomik yapısıyla eşleştiriniz.

Hareket Ordusu	M. Şevket Paşa	Düyun-ı Umumiye	Kapitülasyon
İsyan bastıran birlik	Ordu başkomutanı	Mali borçlar idaresi	Yabancı ayrıcalıkları

b 1. Hareket Ordusu
a 2. Mahmut Şevket Paşa
c 3. Düyun-ı Umumiye
d 4. Kapitülasyonlar

a) Hareket Ordusu'nun komutanlığını yürüten askerî lider
b) 31 Mart Ayaklanması'nı bastırmak için Selanik'ten gelen birlik
c) Osmanlı dış borçlarını tahsil etmek için kurulan yabancı idare
d) Yabancı devletlere verilen ve ekonomiyi dışa bağımlı kılan ayrıcalıklar

12 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

20. yüzyıl başı Osmanlı siyasi tarihiyle ilgili yargılardan doğru olanlara D, yanlış olanlara Y işaretleyiniz.

	D	Y
İttihat ve Terakki Cemiyeti İkinci Meşrutiyet'in ilan edilmesinde başrol oynamıştır.	☑	☐
Trablusgarp Savaşı sırasında Balkan Savaşları patlak verince barış istenmiştir.	☑	☐
Düyun-ı Umumiye İdaresi Osmanlı Devleti'nin ekonomik bağımsızlığını güçlendirmiştir.	☐	☑
Mustafa Kemal Hareket Ordusu'nda Kurmay Başkanı olarak görev yapmıştır.	☑	☐

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.